

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a șasea)

30 aprilie 2019*

„Ajutoare de stat – Sistem de scutire de la plata impozitului pe profit pus în aplicare de Franța în favoarea porturilor sale – Decizie prin care schema de ajutor este declarată incompatibilă cu piața internă – Ajutoare existente – Noțiunea de activitate economică – Obligația de motivare – Denaturări ale concurenței și afectare a schimburilor comerciale dintre statele membre – Principiul bunei administrări”

În cauza T-747/17,

Union des ports de France – UPF, cu sediul în Paris (Franța), reprezentată de C. Vannini și de E. Moraïtou, avocați,

reclamantă,

împotriva

Comisiei Europene, reprezentată de B. Stromsky și de S. Noë, în calitate de agenți,

pârâtă,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 263 TFUE prin care solicită anularea Deciziei (UE) 2017/2116 a Comisiei din 27 iulie 2017 privind schema de ajutor SA.38398 (2016/C, ex 2015/E) pusă în aplicare de Franța – Fiscalitatea porturilor în Franța (JO 2017, L 332, p. 24),

TRIBUNALUL (Camera a șasea),

compus din domnii G. Berardis (raportor), președinte, și S. Papasavvas și doamna O. Spineanu-Matei, judecători,

grefier: domnul L. Ramette, administrator,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 28 noiembrie 2018,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

Hotărâre

Istoricul cauzei

- 1 În cursul anului 2013, serviciile Comisiei Europene au trimis tuturor statelor membre un chestionar privind funcționarea și fiscalitatea porturilor lor, cu scopul de a obține o imagine de ansamblu în materie și de a clarifica situația porturilor în raport cu normele Uniunii Europene privind ajutoarele de stat. Ulterior, serviciile Comisiei au avut mai multe schimburi de corespondență cu autoritățile franceze cu privire la această chestiune.
- 2 Prin scrisoarea din 9 iulie 2014, în conformitate cu articolul 17 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (JO 1999, L 83, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 41), Comisia a informat autoritățile franceze cu privire la evaluarea preliminară a normelor referitoare la fiscalitatea porturilor în ceea ce privește posibila lor calificare drept ajutoare de stat și compatibilitatea normelor respective cu piața internă. În încheierea acestei scrisori, Comisia a considerat, cu titlu preliminar, că scutirea de la plata impozitului pe profit (denumit în continuare „IP”) în favoarea porturilor franceze constituia un ajutor de stat existent incompatibil în sensul articolului 107 alineatul (1) TFUE și a invitat autoritățile franceze să prezinte observații cu privire la această evaluare preliminară.
- 3 Autoritățile franceze și-au transmis observațiile prin scrisoarea din 7 noiembrie 2014. La 12 decembrie 2014 a avut loc o reuniune între serviciile Comisiei și autoritățile franceze. La 15 ianuarie 2015, acestea din urmă au transmis Comisiei observații suplimentare. Prin scrisoarea din 1 iunie 2015, serviciile Comisiei au răspuns la această scrisoare, precizând că își mențineau, în acea etapă, punctul de vedere preliminar exprimat în scrisoarea din 9 iulie 2014.
- 4 Prin scrisoarea din 21 ianuarie 2016, Comisia și-a confirmat poziția și a propus autorităților franceze, în temeiul articolului 108 alineatul (1) TFUE și al articolului 22 din Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 TFUE (JO 2015, L 248, p. 9), cu titlu de măsuri adecvate, eliminarea, de la începutul anului fiscal 2017, a scutirii de la plata IP de care beneficiau porturile până la concurența veniturilor obținute din activitățile lor economice. Autoritățile franceze erau invitate să se pronunțe în termen de două luni, în mod necondiționat și fără echivoc, cu privire la propunerea Comisiei, în conformitate cu articolul 23 alineatul (1) din Regulamentul 2015/1589.
- 5 Prin scrisoarea din 11 aprilie 2016, autoritățile franceze au transmis Comisiei observațiile lor. La 27 iunie 2016, a avut loc o reuniune între autoritățile franceze și serviciile Comisiei.
- 6 Întrucât autoritățile franceze au refuzat în mod necondiționat și fără echivoc măsurile adecvate propuse de Comisie, aceasta a decis să inițieze procedura prevăzută la articolul 108 alineatul (2) TFUE, în temeiul articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul 2015/1589. Decizia Comisiei de a iniția procedura a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* (JO 2016, C 302, p. 23, denumită în continuare „decizia de deschidere”). Comisia a invitat Republica Franceză să prezinte observații cu privire la conținutul deciziei. De asemenea, Comisia a invitat părțile interesate să prezinte observații cu privire la măsura în cauză.
- 7 Autoritățile franceze și-au transmis observațiile prin scrisoarea din 19 septembrie 2016. Comisia a primit observații din partea mai multor părți interesate, printre care reclamanta, Union des ports de France – UPF. Comisia a transmis observațiile respective Republicii Franceze, oferindu-i posibilitatea de a formula comentarii. Comisia a primit comentariile acesteia prin scrisoarea din 3 noiembrie 2016. La 16 noiembrie 2016 a avut loc o reuniune între autoritățile franceze și serviciile Comisiei.

- 8 La 27 iulie 2017, Comisia a adoptat Decizia (UE) 2017/2116 privind schema de ajutor SA.38398 (2016/C, ex 2015/E) pusă în aplicare de Franța – Fiscalitatea porturilor în Franța (JO 2017, L 332, p. 24, denumită în continuare „decizia atacată”).
- 9 Decizia atacată a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* la 14 decembrie 2017. Această decizie a fost, pe de altă parte, notificată reclamantei, în calitate sa de parte interesată care a prezentat observații în cursul procedurii oficiale de investigare, prin scrisoarea din 6 septembrie 2017.
- 10 Articolul 1 din decizia atacată are următorul cuprins:

„Scutirea de la plata impozitului pe profit în favoarea porturilor autonome (devenite în parte mari porturi maritime), a camerelor de comerț maritime, a camerelor de comerț și industrie care gestionează instalații portuare, a municipalităților care concesionează echipamente publice deținute de stat în porturile maritime și a întreprinderilor care au putut să le înlocuiască pentru exploatarea acestor echipamente constituie o schemă de ajutor de stat existentă care este incompatibilă cu piața internă.”

- 11 Potrivit articolul 2 din decizia atacată:

„(1) Franța are obligația de a elimina scutirea de la plata impozitului pe profit menționată la primul articol și de a supune la plata impozitului pe profit entitățile în favoarea cărora se aplică această scutire.

(2) Măsura prin care Franța își îndeplinește obligațiile care îi revin în temeiul alineatului (1) trebuie să fie adoptată înainte de sfârșitul anului calendaristic în curs la data notificării prezentei decizii. Această măsură trebuie să se aplice veniturilor generate din activități economice cel târziu de la începutul anului fiscal care urmează adoptării acesteia.”

Procedura și concluziile părților

- 12 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 15 noiembrie 2017, reclamanta a introdus prezenta acțiune.
- 13 Reclamanta solicită Tribunalului:
- anularea deciziei atacate;
 - obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.
- 14 Comisia solicită Tribunalului:
- respingerea acțiunii;
 - obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

Cu privire la admisibilitate

- 15 Comisia contestă admisibilitatea prezentei acțiuni. În urma pronunțării Hotărârii din 6 noiembrie 2018, *Scuola Elementare Maria Montessori/Comisia*, *Comisia/Scuola Elementare Maria Montessori* și *Comisia/Ferracci* (C-622/16 P-C-624/16 P, EU:C:2018:873), Comisia și-a clarificat poziția în ședință

arătând că, deși decizia atacată constituia un act normativ, aceasta cuprinde măsuri de executare în sarcina membrilor reclamantei, astfel încât aceștia trebuiau să demonstreze că sunt vizați în mod direct și individual de această decizie.

- 16 În ceea ce privește, în continuare, afectarea individuală a membrilor reclamantei, Comisia susține că acești membri fac parte dintr-un cerc deschis de entități care pot beneficia de scutirea de la plata IP și au calitatea de simpli beneficiari potențiali ai schemei în cauză. Pe de altă parte, consideră că decizia atacată nu modifică drepturile dobândite de membrii respectivi, din moment ce nu există, în principiu, un drept dobândit pentru menținerea unei scheme fiscale pentru viitor. Prin urmare, acești membri nu pot pretinde că sunt vizați în mod individual de decizia atacată.
- 17 În sfârșit, Comisia susține că reclamanta nu se poate prevala de atribuțiile sale de apărare și de reprezentare a intereselor membrilor săi în fața instanțelor Uniunii prevăzute de statutele sale interne pentru a demonstra afectarea intereselor proprii din moment ce acest act nu constituie o dispoziție legală de drept al Uniunii care îi recunoaște în mod expres o serie de drepturi procedurale. De asemenea, aceasta consideră că simpla participare a reclamantei la procedura oficială de investigare a schemei de ajutor în cauză nu este de natură să îi confere calitate procesuală activă.
- 18 Reclamanta contestă aceste argumente și susține că membrii săi sunt vizați în mod direct și individual de decizia atacată, astfel încât ea însăși are calitate procesuală activă.
- 19 În această privință, trebuie amintit că articolul 263 al patrulea paragraf TFUE prevede două ipoteze în care calitatea procesuală activă este recunoscută unei persoane fizice sau juridice pentru a formula o acțiune împotriva unui act al cărei destinatar nu este. Pe de o parte, o astfel de acțiune poate fi formulată cu condiția ca acest act să o privească direct și individual. Pe de altă parte, o astfel de persoană poate introduce o acțiune împotriva unui act normativ care nu presupune măsuri de executare dacă acesta o privește direct (a se vedea Hotărârea din 27 februarie 2014, Stichting Woonpunt și alții/Comisia, C-132/12 P, EU:C:2014:100, punctul 44 și jurisprudența citată).
- 20 În continuare, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, acțiunile introduse de asociații, precum reclamanta, sunt admisibile în trei situații, și anume atunci când ele reprezintă interesele membrilor lor care ar avea calitate procesuală activă, atunci când sunt individualizate din cauza afectării intereselor proprii în calitate de asociație, în special pentru că poziția lor de negociator a fost afectată prin actul a cărui anulare este solicitată ori, de asemenea, atunci când o prevedere legală le recunoaște în mod expres o serie de drepturi cu caracter procedural (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 martie 2010, Forum 187/Comisia, T-189/08, EU:T:2010:99, punctul 58 și jurisprudența citată, și Ordonanța din 26 aprilie 2016, EGBA și RGA/Comisia, T-238/14, nepublicată, EU:T:2016:259, punctul 50 și jurisprudența citată).
- 21 În speță, trebuie să se constate, asemenea Comisiei, că nicio prevedere legală de drept al Uniunii nu recunoaște în mod explicit reclamantei drepturi cu caracter procedural. Simplul fapt că actele sale constitutive o învestesc cu misiunea de a apăra interesele generale ale membrilor săi și de a-i reprezenta în fața instanțelor Uniunii nu poate fi suficient în această privință (a se vedea în acest sens Hotărârea din 6 iulie 1995, AITEC și alții/Comisia, T-447/93-T-449/93, EU:T:1995:130, punctul 54 și jurisprudența citată).
- 22 În plus, calitatea procesuală a reclamantei nu se poate deduce din simpla participare a reclamantei la procedura oficială de investigare în calitate de parte interesată, chiar dacă un asemenea element poate constitui un element pertinent în cadrul evaluării existenței calității procesuale active a unei întreprinderi (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 noiembrie 2007, Sniace/Comisia, C-260/05 P, EU:C:2007:700, punctul 56, și Hotărârea din 5 noiembrie 2014, Vtesse Networks/Comisia, T-362/10, EU:T:2014:928, punctul 53).

- 23 Reclamanta nu susține, pe de altă parte, că poziția sa de negociator a fost afectată de decizia atacată, precum în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 2 februarie 1988, *Kwekerij van der Kooy și alții/Comisia* (67/85, 68/85 și 70/85, EU:C:1988:38).
- 24 Prin urmare, trebuie să se examineze dacă reclamanta are calitate procesuală activă în măsura în care aceasta reprezintă interesele membrilor săi care ar avea ei înșiși calitate procesuală activă, în conformitate cu jurisprudența menționată la punctul 20 de mai sus.
- 25 Este necesar să se precizeze în această privință că, potrivit jurisprudenței, în această ipoteză, calitatea procesuală activă a asociației se întemeiază pe considerentul potrivit căruia introducerea acțiunii de către asociație prezintă avantaje procedurale, întrucât permite să se evite introducerea unui număr ridicat de acțiuni diferite îndreptate împotriva aceluiași acte, asociația substituindu-se unuia sau mai multor dintre membrii săi ale căror interese le reprezintă, acești membri fiind ei înșiși în situația de a introduce o acțiune admisibilă (Hotărârea din 6 iulie 1995, *AITEC și alții/Comisia*, T-447/93-T-449/93, EU:T:1995:130, punctul 60, și Hotărârea din 15 septembrie 2016, *Molinos Río de la Plata și alții/Consiliul*, T-112/14-T-116/14 et T-119/14, nepublicată, EU:T:2016:509, punctul 35).
- 26 În consecință, o asociație nu poate invoca faptul că ea reprezintă interesele membrilor săi care au introdus propriile acțiuni, aceștia reprezentându-și propriile interese (a se vedea Hotărârea din 15 septembrie 2016, *Molinos Río de la Plata și alții/Consiliul*, T-112/14-T-116/14 și T-119/14, nepublicată, EU:T:2016:509, punctul 36 și jurisprudența citată). Rezultă că prezenta acțiune nu poate fi declarată admisibilă în temeiul reprezentării de către reclamantă a *chambre de commerce et d'industrie métropolitaine Bretagne-ouest* [*Camera de Comerț și Industrie Metropolitană Bretania-Vest*] (*portul Brest*), întrucât aceasta a formulat propria acțiune împotriva deciziei atacate, în cauza T-754/17, *Chambre de commerce et d'industrie métropolitaine Bretagne-ouest (port de Brest)/Comisia*, fără a fi necesară pronunțarea cu privire la admisibilitatea acțiunii formulate de aceasta din urmă (a se vedea în acest sens *Ordonanța* din 29 martie 2012, *Asociación Española de Banca/Comisia*, T-236/10, EU:T:2012:176, punctul 30).
- 27 În schimb, reclamanta poate reprezenta în mod valabil interesele membrilor săi care nu au formulat ei înșiși propriile acțiuni, cu condiția ca aceștia să aibă calitate procesuală activă, aspect care trebuie examinat.
- 28 În primul rând, trebuie să se constate că membrii reclamantei nu sunt destinatarii deciziei atacate, aceasta fiind adresată Republicii Franceze.
- 29 În al doilea rând, întrucât decizia atacată se aplică unor situații determinate în mod obiectiv și produce efecte juridice în privința unei categorii de persoane avute în vedere în general și în mod abstract, decizia atacată constituie un act normativ (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 septembrie 2016, *Scuola Elementare Maria Montessori/Comisia*, T-220/13, nepublicată, EU:T:2016:484, punctele 49 și 52).
- 30 Totuși, se impune constatarea că aceasta nu poate produce efecte juridice în privința operatorilor care își desfășoară activitatea în sectorul portuar, precum membrii reclamantei, fără adoptarea unor măsuri de executare de către autoritățile franceze (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 septembrie 2014, *Royal Scandinavian Casino Århus/Comisia*, T-615/11, nepublicată, EU:T:2014:838, punctul 51 și jurisprudența citată). Articolul 2 din decizia atacată prevede astfel că „Franța are obligația de a elimina scutirea de la plata impozitului pe profit menționată la primul articol și de a supune la plata impozitului pe profit entitățile în favoarea cărora se aplică această scutire”. În lipsa adoptării unor asemenea măsuri de executare, sistemul fiscal în vigoare, care prevede scutirea de la plata IP în special în favoarea porturilor autonome și a camerelor de comerț și industrie (CCI) însărcinate cu exploatarea unor infrastructuri portuare, s-ar aplica în continuare.

- 31 În plus, astfel cum a arătat Comisia în ședință, eliminarea scutirii de la plata IP, în temeiul deciziei atacate, se va concretiza în principiu în ceea ce privește membrii reclamantei prin adoptarea unor decizii de impunere care să reflecte aceste modificări. Asemenea decizii constituie măsuri de executare în privința membrilor reclamantei, care, potrivit Comisiei, ar putea face obiectul unei acțiuni în fața instanțelor naționale, care ar putea, după caz, solicita Curții să se pronunțe, în temeiul articolului 267 TFUE, în cazul unor îndoieli în ceea ce privește validitatea deciziei atacate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 septembrie 2016, Scuola Elementare Maria Montessori/Comisia, T-220/13, nepublicată, EU:T:2016:484, punctele 55 și 61).
- 32 Rezultă de aici că decizia atacată cuprinde măsuri de executare în privința membrilor reclamantei, astfel încât aceștia trebuie să demonstreze că sunt vizați în mod direct și individual de decizia atacată.
- 33 În ceea ce privește, pe de o parte, afectarea directă a membrilor reclamantei, care nu este contestată în speță, trebuie să se arate că, chiar dacă decizia atacată este adresată autorităților franceze, aceasta nu le lasă nicio marjă de apreciere și le obligă să elimine scutirea de la plata IP de care beneficiază entități precum membrii reclamantei [articolul 2 alineatul (1) din decizia atacată] în ceea ce privește veniturile generate din activitățile lor economice, cel târziu de la începutul anului fiscal care urmează adoptării acesteia [articolul (2) alineatul (2) din decizia atacată]. Prin urmare, membrii reclamantei sunt vizați în mod direct de decizia atacată (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 iunie 1999, Regione Autonoma Friuli-Venezia Giulia/Comisia, T-288/97, EU:T:1999:125, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 34 În ceea ce privește, pe de altă parte, afectarea individuală a membrilor reclamantei, trebuie să se constate mai întâi că aceștia nu sunt desemnați nominal sau individual prin decizia atacată. Articolul 1 din decizia atacată are astfel în vedere în general porturile autonome (devenite în parte mari porturi maritime), camerele de comerț maritime, CCI care gestionează instalații portuare, municipalitățile care concesionează echipamente publice deținute de stat în porturile maritime, precum și întreprinderile care au putut să le înlocuiască pentru exploatarea acestor echipamente.
- 35 Or, potrivit jurisprudenței, terții nu pot fi vizați individual de o decizie adresată unei alte persoane decât dacă această decizie îi afectează în temeiul anumitor calități care le sunt specifice sau al unei situații de fapt care îi caracterizează în raport cu orice altă persoană și, prin urmare, îi individualizează într-un mod analog modului în care este individualizat destinatarul (a se vedea Hotărârea din 27 februarie 2014, Stichting Woonpunt și alții/Comisia, C-132/12 P, EU:C:2014:100, punctul 57 și jurisprudența citată).
- 36 În această privință, astfel cum a amintit Comisia în ședință, simpla posibilitate de a determina, cu mai mare sau mai mică precizie, numărul sau chiar identitatea subiectelor de drept cărora li se aplică o măsură nu presupune în niciun caz că aceste subiecte trebuie considerate ca fiind vizate în mod individual de această măsură atât timp cât această aplicare se realizează pe baza unei situații obiective de drept sau de fapt definite în actul în cauză (a se vedea Hotărârea din 27 februarie 2014, Stichting Woonpunt și alții/Comisia, C-132/12 P, EU:C:2014:100, punctul 58 și jurisprudența citată).
- 37 Cu toate acestea, atunci când decizia afectează un grup de persoane care erau identificate sau identificabile la momentul la care a fost adoptat acest act și în funcție de criterii specifice membrilor grupului, acest act poate privi individual respectivele persoane în măsura în care fac parte dintr-un cerc restrâns de operatori economici, iar această situație se regăsește în special atunci când decizia modifică drepturile dobândite de către particular anterior adoptării deciziei (a se vedea Hotărârea din 27 februarie 2014, Stichting Woonpunt și alții/Comisia, C-132/12 P, EU:C:2014:100, punctul 59 și jurisprudența citată).
- 38 În această privință trebuie să se observe, *primo*, că toți membrii reclamantei sunt porturi sau mari porturi maritime franceze sau CCI care gestionează astfel de porturi care au beneficiat în mod legal de sistemul de scutire de la plata IP până în momentul în care acesta a fost repus în discuție de Comisie în urma adoptării deciziei atacate.

- 39 *Secundo*, astfel cum a arătat reclamanta în ședință, beneficiarii schemei de ajutor în discuție în speță sunt persoane juridice de drept public stabilite prin decret, care nu sunt constituite prin inițiativă privată.
- 40 Prin urmare, este necesar să se constate că membrii reclamantei fac parte dintr-un cerc închis de operatori, care erau identificabili la momentul adoptării deciziei atacate.
- 41 În această privință, contrar celor arătate de Comisie în ședință, acest cerc nu se poate extinde ulterior, întrucât, chiar presupunând că un alt port sau o altă CCI pot fi create prin decret în viitor, nu va fi vorba despre entități care se vor putea prevala de calitatea de beneficiar efectiv al schemei de ajutor existente înaintea adoptării deciziei atacate, spre deosebire de membrii reclamantei.
- 42 *Tertio*, situația membrilor reclamantei trebuie să fie de asemenea diferențiată de cea a membrilor reclamantelor din cauza în care s-a pronunțat Ordonanța din 26 aprilie 2016, EGBA și RGA/Comisia (T-238/14, nepublicată, EU:T:2016:259), citată de Comisie. Astfel, spre deosebire de prezenta cauză, care privește o schemă de ajutor existentă, decizia care a fost atacată în acea cauză se referea la o schemă de ajutor nouă, privind un proiect de taxă parafiscală pe pariurile hipice online menită să finanțeze o misiune de serviciu public încredințată societăților de curse. Membrii reclamantelor, care erau toți operatori în sectorul jocurilor de noroc, puteau, așadar, să se prevaleze doar de calitatea lor de concurenți viitori care beneficiază de schema respectivă, dat fiind că aceasta nu fusese încă pusă în aplicare în momentul adoptării deciziei care era atacată. Prin urmare, astfel cum a arătat Tribunalul în acea cauză, decizia menționată afecta interesele tuturor actorilor prezenți în sectorul pariurilor hipice online în Franța: cei care erau prezenți pe această piață înaintea adoptării deciziei atacate, cei care intraseră pe această piață după adoptarea deciziei respective și cei care vor intra pe această piață în viitor. Membrii reclamantelor făceau astfel parte dintr-un ansamblu nedeterminat de operatori economici al căror cerc ar fi putut crește după adoptarea deciziei atacate. Aceștia nu făceau parte dintr-un cerc închis, cu alte cuvinte, un grup care nu se mai putea extinde după adoptarea actului atacat. Astfel, membrii reclamantelor erau vizați de decizia atacată numai în calitatea lor obiectivă de persoane supuse la plata unei taxe parafiscale, în aceeași măsură ca orice alt concurent din sectorul în discuție (a se vedea în acest sens Ordonanța din 26 aprilie 2016, EGBA și RGA/Comisia, T-238/14, nepublicată, EU:T:2016:259, punctele 66 și 67).
- 43 Având în vedere ansamblul acestor considerații, este necesar să se concluzioneze că membrii reclamantei sunt vizați individual prin decizia atacată în speță, în măsura în care fac parte dintr-un cerc închis de operatori identificabili la momentul adoptării deciziei atacate.
- 44 În consecință, întrucât membrii reclamantei au calitate procesuală pentru a introduce o acțiune împotriva deciziei atacate în speță, și reclamanta are, pentru acest motiv, calitate procesuală activă în sensul articolului 263 al patrulea paragraf TFUE, în măsura în care reprezintă interesele membrilor săi care nu au formulat ei înșiși propria acțiune împotriva acestei decizii.

Cu privire la fond

- 45 În susținerea acțiunii, reclamanta invocă cinci motive, întemeiate, în primul rând, pe o eroare de drept cu privire la calificarea în totalitate a măsurii fiscale drept ajutor de stat, în al doilea rând, pe o eroare de drept referitoare la aprecierea caracterului economic al activităților desfășurate de porturile franceze, în al treilea rând, pe o eroare de apreciere privind condițiile referitoare la denaturarea concurenței și efectul asupra schimburilor comerciale dintre statele membre în ceea ce privește porturile franceze în general și în special porturile de pe insule și porturile de peste mări și pe motivarea insuficientă în cadrul acestei examinări, în al patrulea rând, pe o eroare de drept în desfășurarea procedurii de control al ajutoarelor existente și pe încălcarea articolului 108 alineatele (1) și (2) TFUE, referitoare la „procedura măsurilor adecvate” coroborată cu principiul proporționalității, și, în al cincilea rând, pe încălcarea principiului bunei administrări.

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o eroare de drept în măsura în care Comisia ar fi calificat în mod greșit sistemul de scutire de la plata IP în favoarea porturilor franceze în integralitatea sa drept ajutor de stat

- 46 Reclamanta amintește că o entitate care desfășoară atât activități legate de exercitarea prerogativelor de autoritate publică, cât și activități economice este supusă respectării normelor privind ajutoarele de stat doar în ceea ce privește activitățile sale economice. Aceasta susține că Comisia a săvârșit o eroare de drept prin faptul că nu a precizat că, în speță, calificarea drept ajutor reținută se limita numai la activitățile economice ale porturilor franceze. În consecință, aceasta solicită Tribunalului anularea deciziei atacate cu privire la acest aspect sau, cel puțin, modificarea dispozitivului acestei decizii pentru a exclude în mod expres de la obligația de plată a IP activitățile fără caracter economic desfășurate de porturile franceze.
- 47 Comisia contestă aceste argumente.
- 48 În primul rând, trebuie să se constate că reiese cu claritate din modul de redactare a dispozitivului deciziei atacate (a se vedea punctele 10 și 11 de mai sus) că măsura de ajutor privește scutirea de la plata IP a entităților beneficiare, pentru veniturile obținute doar din activitățile lor economice. Primul motiv invocat de reclamantă se întemeiază, așadar, pe o interpretare eronată a dispozitivului deciziei atacate.
- 49 Pe de altă parte, întrucât măsura fiscală în cauză se aplică fără distincție veniturilor entităților beneficiare, indiferent de natura activităților lor, Comisia putea în mod logic să solicite eliminarea acestei scheme ca atare pentru a se asigura că a fost eliminată scutirea de la plata IP de care beneficiau aceste entități în ceea ce privește veniturile generate din activitățile lor economice, care a fost declarată incompatibilă cu piața internă.
- 50 În al doilea rând, trebuie amintit că dispozitivul unui act nu poate fi disociat de motivarea sa, astfel încât acesta trebuie interpretat, dacă este nevoie, ținând seama de motivele care au condus la adoptarea sa (Hotărârea din 15 mai 1997, TWD/Comisia, C-355/95 P, EU:C:1997:241, punctul 21, și Hotărârea din 2 martie 2012, Țările de Jos/Comisia, T-29/10 și T-33/10, EU:T:2012:98, punctul 146).
- 51 Or, în considerentele (42)-(61) ale deciziei atacate, Comisia a încercat să demonstreze în ce măsură porturile desfășurau, cel puțin parțial, activități economice și constituiau, prin urmare, întreprinderi în sensul dispozițiilor Tratatului FUE referitoare la normele de concurență.
- 52 În considerentul (44) al deciziei atacate, Comisia a precizat că nu contestă că porturilor li se putea delega exercitarea anumitor atribuții de autoritate publică sau de natură neeconomică, cum ar fi controlul și siguranța traficului maritim sau supravegherea antipoluare, și nici că, în exercitarea acestor sarcini, porturile nu erau întreprinderi în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. Ea a precizat în această privință că scutirea de la plata IP vizată de prezenta procedură nu putea să constituie, așadar, un ajutor de stat decât în cazul în care se referea la venituri generate din activități economice. În schimb, potrivit Comisiei, faptul că o entitate desfășoară una sau mai multe activități de autoritate publică sau neeconomice nu este suficient pentru a-i retrage, în general, calificarea drept „întreprindere”. Prin urmare, un port va fi considerat o „întreprindere” dacă – și în măsura în care – desfășoară efectiv una sau mai multe activități economice.
- 53 În considerentul (45) al deciziei atacate, Comisia a prezentat apoi mai multe tipuri de activități economice, corespunzătoare furnizării unor servicii diferite pe diferite piețe, care pot fi exercitate de porturile franceze. *Primo*, porturile furnizează un serviciu general navelor, oferindu-le acces la infrastructura portuară, în schimbul unei plăți. *Secundo*, unele porturi furnizează servicii mai specifice navelor, în special în ceea ce privește pilotarea, ridicarea, manipularea, amararea, tot în schimbul unei plăți. În primele două cazuri, remunerația percepută de port este denumită în general „taxă portuară”.

Tertio, contra unei taxe, porturile pun anumite infrastructuri sau anumite terenuri la dispoziția unor întreprinderi care utilizează respectivele spații pentru propriile necesități sau pentru a furniza navelor unele dintre serviciile portuare menționate mai sus.

- 54 Astfel, Comisia a concluzionat, în considerentul (61) al deciziei atacate, că „[p]orturile autonome [...], camerele de comerț maritime, camerele de comerț și industrie care gestionează instalații portuare, municipalitățile care concesionează echipamente publice deținute de stat în porturile maritime, precum și întreprinderile care au putut să le înlocuiască pentru exploatarea acestor echipamente, care exploat[au], în mod direct, infrastructura sau furniz[au] servicii într-un port, [erau], în ceea ce prive[a] activitățile economice ale acestora [...], «întreprinderi» în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE”.
- 55 Prin urmare, reiese suficient de clar din motivarea deciziei atacate că entitățile beneficiare au fost considerate întreprinderi, cărora li se pot aplica dispozițiile din Tratatul FUE referitoare la ajutoare de stat, numai în ceea ce privește activitățile lor economice.
- 56 În al treilea rând, în măsura în care reclamanta solicită Tribunalului să modifice dispozitivul deciziei atacate pentru a exclude în mod expres de la obligația de plată a IP activitățile neeconomice exercitate de porturile franceze, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, nu este de competența instanței Uniunii să adreseze somații instituțiilor Uniunii sau să se substituie acestora în cadrul controlului de legalitate pe care îl exercită (a se vedea Hotărârea din 12 mai 2016, Hamr – Sport/Comisia, T-693/14, nepublicată, EU:T:2016:292, punctul 91 și jurisprudența citată).
- 57 În orice caz, o asemenea modificare a dispozitivului deciziei atacate ar fi lipsită de temei, întrucât se întemeiază pe o interpretare eronată a deciziei atacate, aceasta impunând numai ca entitățile care beneficiază de scutirea în cauză să fie supuse la plata IP pentru profiturile pe care le obțin din activitățile lor economice.
- 58 În consecință, primul motiv trebuie respins.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe o eroare de drept în ceea ce privește aprecierea caracterului economic al activităților desfășurate de porturile franceze

- 59 Prin intermediul acestui motiv, reclamanta reproșează în esență Comisiei, pe de o parte, că nu a efectuat o analiză detaliată a activităților porturilor pentru a stabili tipurile de activități ce constituiau activități economice sau nu și, pe de altă parte, că a calificat în mod eronat anumite activități drept economice, deși acestea nu ar avea un asemenea caracter.
- 60 În această privință, trebuie amintit mai întâi că, în cazul unei decizii privind o schemă de ajutor, precum în speță, Comisia se poate limita să studieze caracteristicile, în general și în mod abstract, ale schemei de ajutor în cauză pentru a aprecia în motivarea deciziei dacă, din cauza modalităților pe care le prevede programul, acesta constituie, în principiu, un ajutor de stat pentru beneficiarii săi. Astfel, Comisia nu trebuie să efectueze o analiză a ajutorului acordat în fiecare caz individual în temeiul unei astfel de scheme (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iunie 2011, Comitato „Venezia vuole vivere” și alții/Comisia, C-71/09 P, C-73/09 P și C-76/09 P, EU:C:2011:368, punctul 63, și Hotărârea din 26 noiembrie 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Comisia, T-487/13, nepublicată, EU:T:2015:899, punctul 66).
- 61 În continuare, trebuie amintit, asemenea Comisiei în considerentul (42) al deciziei atacate, că, potrivit jurisprudenței, noțiunea de întreprindere cuprinde orice entitate care exercită o activitate economică, independent de statutul juridic al acestei entități și de modul în care este finanțată. În această privință, constituie activitate economică orice activitate care constă în oferirea de bunuri sau de servicii pe o anumită piață (Hotărârea din 12 septembrie 2000, Pavlov și alții, C-180/98-C-184/98, EU:C:2000:428,

punctele 74 și 75; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 16 iunie 1987, Comisia/Italia, 118/85, EU:C:1987:283, punctul 7, Hotărârea din 23 aprilie 1991, Höfner și Elser, C-41/90, EU:C:1991:161, punctul 21).

- 62 În speță, Comisia a recunoscut, în general, că porturile pot desfășura atât activități economice, cât și activități neeconomice. Astfel, aceasta a stabilit că porturile franceze puteau desfășura mai multe tipuri de activități economice, pe care le-a enumerat în considerentul (45) al deciziei atacate în special (a se vedea punctele 51-54 de mai sus).
- 63 Or, pe de o parte, se impune constatarea că reclamanta nu repune nicidecum în discuție această descriere, ci se limitează să afirme că anumite activități ale porturilor ar fi de natură neeconomică sau că analiza Comisiei nu ar fi fost suficient de detaliată în această privință.
- 64 Pe de altă parte, astfel cum a arătat Comisia în considerentul (44) al deciziei atacate, în special, nu se contestă faptul că porturilor li se poate delega exercitarea anumitor atribuții de autoritate publică sau de natură neeconomică, cum ar fi controlul și siguranța traficului maritim sau supravegherea antipoluare, și nici că, în exercitarea acestor sarcini, porturile nu sunt întreprinderi în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE. În schimb, faptul că o entitate desfășoară una sau mai multe activități de autoritate publică sau neeconomice nu este suficient pentru a-i retrage, în general, calificarea drept „întreprindere”. Astfel, pentru a stabili dacă activitățile în cauză sunt cele ale unei întreprinderi în sensul Tratatului FUE, trebuie să se examineze care este natura acestor activități. Prin urmare, un port va fi considerat „întreprindere” dacă – și în măsura în care – acesta exercită efectiv una sau mai multe activități economice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 octombrie 2002, Aéroports de Paris/Comisia, C-82/01 P, EU:C:2002:617, punctele 74 și 75, și Hotărârea din 12 iulie 2012, Compass-Datenbank, C-138/11, EU:C:2012:449, punctul 37).
- 65 Jurisprudența a recunoscut de altfel că exploatarea în scop comercial și construirea unei infrastructuri aeroportuare sau portuare în vederea unei asemenea exploatare constituiau activități economice (a se vedea în acest sens Hotărârea din 24 octombrie 2002, Aéroports de Paris/Comisia, C-82/01 P, EU:C:2002:617, punctul 78, Hotărârea din 19 decembrie 2012, Mitteldeutsche Flughafen și Flughafen Leipzig-Halle/Comisia, C-288/11 P, EU:C:2012:821, punctele 40-43, și Hotărârea din 15 martie 2018, Naviera Armas/Comisia, T-108/16, atacată cu recurs, EU:T:2018:145, punctul 78).
- 66 Prin urmare, Comisia a considerat în mod întemeiat, în considerentul (61) al deciziei atacate, că „[p]orturile autonome [...], camerele de comerț maritime, camerele de comerț și industrie care gestionează instalații portuare, municipalitățile care concesionează echipamente publice deținute de stat în porturile maritime, precum și întreprinderile care au putut să le înlocuiască pentru exploatarea acestor echipamente, care exploatau, în mod direct, infrastructura sau furnizau servicii într-un port, [erau], în ceea ce prive[a] activitățile economice ale acestora [...], «întreprinderi» în sensul articolului 107 alineatul (1) din TFUE”.
- 67 Niciunul dintre argumentele invocate de reclamantă nu poate repune în discuție această concluzie.
- 68 În primul rând, reclamanta susține că, în ceea ce privește infrastructura portuară în general, Comisia s-a întemeiat, în mod greșit, pe o distincție între infrastructurile de acces maritime după amplasarea lor în interiorul sau în afara porturilor pentru a concluziona cu privire la aplicarea normelor în materie de ajutoare de stat. În această privință, criteriul determinant nu ar fi acela al poziției geografice a infrastructurilor, ci acela dacă ele aduc beneficii întregii comunități maritime sau, dimpotrivă, doar exploatarei economice a portului. Reclamanta reproșează Comisiei și faptul că s-a îndepărtat, fără motivare, de la decizia de deschidere în care calificase drept activități neeconomice investițiile publice în drumuri de acces maritime, în instalații de transport terestru în interiorul zonei portuare și în alte infrastructuri maritime care aduc beneficii comunității în ansamblu.

- 69 Se impune constatarea că un asemenea argument este inoperant, întrucât acesta nu repune în discuție concluzia Comisiei din considerentul (61) al deciziei atacate, care se întemeiază pe faptul că porturile și celelalte entități beneficiare desfășoară, cel puțin în parte, activități economice, astfel cum sunt identificate în considerentul (45) al deciziei atacate, independent de locul în care se desfășoară asemenea activități.
- 70 În orice caz, trebuie să se observe că Comisia nu s-a îndepărtat în decizia atacată de la abordarea „tradițională” potrivit căreia construirea, întreținerea, înlocuirea sau modernizarea unor infrastructuri de acces în porturi sunt în mod normal considerate măsuri generale cu caracter neeconomic atunci când sunt puse la dispoziția tuturor utilizatorilor fără discriminare și fără contrapartidă. Astfel, după cum a amintit Comisia în considerentul (53) al deciziei atacate, această ipoteză are în vedere situația în care accesul la infrastructură se efectuează în mod gratuit, fără contrapartidă financiară, ceea ce nu se regăsește în speță. Prin urmare, nu încalcă această abordare și nu este afectată, așadar, de nicio eroare de drept analiza Comisiei, care figurează în același considerent al deciziei atacate, potrivit căreia, cu excepția cazului în care anumite particularități ale cauzei impun o concluzie în sens contrar, infrastructurile de acces situate în exteriorul portului aduc beneficii întregii comunități maritime, în timp ce finanțarea publică a unor infrastructuri de acces situate în interiorul unui port se consideră că aduce, în principiu, beneficii în mod specific exploatării portului în sine.
- 71 În al doilea rând, reclamanta reproșează Comisiei că s-a îndepărtat de la motivarea cuprinsă în decizia de deschidere și în cauze anterioare, în care a considerat că nu constituiau activități economice construirea, întreținerea, înlocuirea sau modernizarea de infrastructuri care erau puse la dispoziția utilizatorilor în mod gratuit și nediscriminatoriu. Prin urmare, potrivit reclamantei, Comisia trebuia să excludă din activitățile economice ale porturilor anumite operațiuni de organizare specifice.
- 72 În această privință, trebuie amintit mai întâi că, potrivit unei jurisprudențe constante, practica decizională a Comisiei care privește alte cauze nu poate aduce atingere validității deciziei atacate, care poate fi apreciată numai din perspectiva normelor obiective ale Tratatului FUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2014, Germania/Comisia, T-295/12, nepublicată, EU:T:2014:675, punctul 181, și Hotărârea din 9 iunie 2016, Magic Mountain Kletterhallen și alții/Comisia, T-162/13, nepublicată, EU:T:2016:341, punctul 59).
- 73 În continuare, trebuie să se arate că, la punctul 21 din decizia de deschidere, Comisia a considerat, ținând seama de împrejurările speței, că anumite activități desfășurate de porturi (investiții publice în drumurile de acces maritime – diguri maritime, ecluze, șenale navigabile, dragări –, în instalații de transport terestru în interiorul zonei portuare și în alte infrastructuri maritime care aduc beneficii întregii comunități maritime) nu constituiau activități economice, făcând trimitere în această privință la punctul 35 din Decizia din 20 octombrie 2004 privind ajutorul de stat N 520/2003 – Belgia – Ajutor financiar pentru lucrările de infrastructură în porturile flamande (JO 2005, C 176, p. 11).
- 74 În considerentul (53) al deciziei atacate, Comisia a explicat însă, ca răspuns la observațiile marelui port maritim din Havre (Franța), care făcea trimitere la decizia citată la punctul 73 de mai sus, că practica sa evoluase din anul 2004 în paralel cu jurisprudența Curții. De asemenea, Comisia a făcut trimitere la Decizia din 30 aprilie 2015 privind ajutorul de stat SA.39608 – Extinderea portului Wismar (JO 2015, C 203, p. 1) și la două puncte din grila sa de analiză pentru infrastructurile portuare care figurează pe pagina de internet a Direcției Generale (DG) Concurență.
- 75 Or, trebuie amintit că deschiderea procedurii oficiale de investigare urmărește tocmai să permită Comisiei să utilizeze toate avizele necesare pentru a fi în măsură să ia o decizie definitivă cu privire la calificarea unei măsuri drept ajutor de stat (a se vedea Hotărârea din 23 octombrie 2002, Diputación Foral de Guipúzcoa și alții/Comisia, T-269/99, T-271/99 și T-272/99, EU:T:2002:258, punctul 47 și jurisprudența citată). În consecință, aprecierile formulate de Comisie în cadrul unei asemenea decizii au în mod necesar un caracter provizoriu, urmărind să stabilească dacă prezintă caracterul unui ajutor și să indice îndoielile privind compatibilitatea acestuia cu piața internă (a se vedea în acest sens

Hotărârea din 19 mai 2015, Diputación Foral de Bizkaia/Comisia, T-397/12, nepublicată, EU:T:2015:291, punctul 58). Rezultă că decizia finală poate prezenta anumite divergențe cu decizia de inițiere a anchetei, fără ca acestea să afecteze însă decizia finală (Hotărârea din 4 martie 2009, Italia/Comisia, T-424/05, nepublicată, EU:T:2009:49, punctul 69, și Hotărârea din 19 mai 2015, Diputación Foral de Bizkaia/Comisia, T-397/12, nepublicată, EU:T:2015:291, punctul 59).

- 76 Numai în ipoteza în care Comisia ar realiza, după adoptarea unei decizii de deschidere a procedurii oficiale de investigare, că aceasta din urmă se întemeiază fie pe fapte incomplete, fie pe o calificare juridică eronată a acestor fapte, ea ar trebui să aibă posibilitatea sau chiar obligația de a-și adapta poziția, adoptând o decizie de rectificare sau o nouă decizie de deschidere, pentru a permite statului membru în cauză și celorlalte părți interesate să își prezinte în mod util observațiile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 septembrie 2011, Regione autonoma della Sardegna și alții/Comisia, T-394/08, T-408/08, T-453/08 și T-454/08, EU:T:2011:493, punctele 71 și 72).
- 77 Astfel, numai atunci când își modifică raționamentul, în urma deciziei de deschidere a unei investigații, cu privire la fapte sau la o calificare juridică a acestor fapte care se dovedesc determinante în cadrul aprecierii sale cu privire la existența unui ajutor sau cu privire la compatibilitatea acestuia cu piața internă Comisia trebuie să rectifice decizia de deschidere sau să o extindă pentru a permite statului membru în cauză și celorlalte părți interesate să prezinte în mod util observații.
- 78 Totuși, această situație nu se regăsește în speță în privința aprecierilor făcute de Comisie în considerentul (53) al deciziei atacate. Astfel, deși aceste aprecieri reflectă o anumită evoluție a practicii sale în modul de a aborda caracterul economic sau neeconomic al accesului la infrastructura portuară în general, nu este vorba despre un aspect determinant în aprecierea Comisiei în ceea ce privește existența unui ajutor și nici în ceea ce privește calificarea drept „întreprinderi” a porturilor beneficiare în speță, din moment ce nu se contestă că acestea desfășoară activități economice, care sunt enumerate în special în considerentul (45) al deciziei atacate.
- 79 În plus, aceste aprecieri nu diferă în mod fundamental de abordarea pe care o urmează Comisia în special la punctul 21 din decizia de deschidere. Astfel, după cum a explicat Comisia în înscrisurile sale, criteriul de diferențiere pe care l-a utilizat pentru a face distincție între activitățile economice și cele neeconomice, așa cum reiese din considerentele (53) și (56) ale deciziei atacate, este acela dacă infrastructurile sunt disponibile tuturor utilizatorilor fără discriminare și fără contrapartidă, în calitate de măsură generală luată de stat în contextul responsabilității sale în ceea ce privește dezvoltarea transportului maritim. Numai ca o măsură de simplificare, aceasta a precizat că criteriul de localizare după cum infrastructura se afla în interiorul sau în exteriorul portului permite în principiu, cu excepția unor situații particulare, să se determine caracterul economic sau neeconomic al acestei infrastructuri.
- 80 În al treilea rând, reclamanta susține că, întrucât Comisia nu a analizat într-un mod suficient de detaliat natura fiecăreia dintre activitățile desfășurate de porturile franceze, aceasta nu a putut stabili caracterul accesoriu sau principal al activităților lor economice, condiție care subordonează aplicabilitatea normelor privind ajutoarele de stat în cazul unor infrastructuri care fac obiectul unei utilizări mixte, precum în speță.
- 81 În această privință, trebuie amintit că împrejurarea că o entitate dispune pentru exercitarea unei părți din activitățile sale de prerogative de autoritate publică nu împiedică, prin ea însăși, calificarea acesteia drept întreprindere în sensul dispozițiilor tratatului referitoare la normele de concurență pentru restul activităților sale economice (Hotărârea din 24 octombrie 2002, Aéroports de Paris/Comisia, C-82/01 P, EU:C:2002:617, punctul 74, și Hotărârea din 1 iulie 2008, MOTOE, C-49/07, EU:C:2008:376, punctul 25).

- 82 Desigur, potrivit jurisprudenței, în cazul în care o entitate publică desfășoară o activitate economică ce poate fi disociată de exercitarea prerogativelor sale de putere publică, această entitate acționează în ceea ce privește această activitate în calitate de întreprindere, în timp ce, dacă activitatea economică respectivă este indisociabilă de exercitarea prerogativelor sale de putere publică, toate activitățile desfășurate de entitatea menționată rămân activități legate de exercitarea acestor prerogative (Hotărârea din 12 iulie 2012, *Compass-Datenbank*, C-138/11, EU:C:2012:449, punctul 38, și Hotărârea din 12 septembrie 2013, *Germania/Comisia*, T-347/09, nepublicată, EU:T:2013:418, punctul 29; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2009, *SELEX Sistemi Integrati/Comisia*, C-113/07 P, EU:C:2009:191, punctele 71-80).
- 83 Cu toate acestea, nu există niciun prag sub care ar trebui să se considere că toate activitățile unei entități ar fi activități neeconomice întrucât activitățile economice ar fi minoritare. Astfel, potrivit jurisprudenței, dacă activitatea economică a entității în cauză este disociabilă de exercitarea prerogativelor sale de putere publică, entitatea respectivă trebuie calificată drept întreprindere pentru această parte din activitățile sale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 iunie 2017, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, punctele 44-63).
- 84 Or, în speță, reclamanta nu a prezentat niciun element care să demonstreze că activitățile economice exercitate de porturi, astfel cum au fost identificate de Comisie în considerentul (45) al deciziei atacate, și anume în special asigurarea unui acces la infrastructura portuară în schimbul unei plăți, ar fi indisociabile de prerogativele de putere publică ale porturilor, cum ar fi controlul și siguranța traficului maritim sau supravegherea antipoluare. După cum a susținut Comisia în ședință, simplul fapt că poate exista o legătură economică între aceste activități, în măsura în care activitățile economice ale porturilor permit finanțarea, în tot sau în parte, a activităților neeconomice, nu este suficient pentru a constata caracterul indisociabil al acestor activități, în sensul jurisprudenței.
- 85 Întrucât reclamanta invocă Comunicarea Comisiei privind cadrul pentru ajutoarele de stat pentru cercetare, dezvoltare și inovare (JO 2014, C 198, p. 1), care prevede un prag de 80 % pentru activitățile infrastructurilor de cercetare, dincolo de care aceste activități sunt considerate neeconomice în ansamblu, este suficient să se constate, asemenea Comisiei, că nu se pun nicidecum în discuție, în speță, ajutoare pentru cercetare, dezvoltare sau inovare, astfel încât comunicarea respectivă nu este aplicabilă.
- 86 În ceea ce privește, în continuare, punctul 207 din Comunicarea Comisiei privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alineatul (1) TFUE (JO 2016, C 262, p. 1), acesta prevede că „[a]tunci când, în cazul utilizării mixte, infrastructura este utilizată aproape exclusiv pentru o activitate neeconomică, Comisia consideră că întreaga finanțare ar putea să nu intre sub incidența normelor privind ajutorul de stat, cu condiția ca utilizarea economică să își păstreze caracterul strict auxiliar, și anume o activitate care este direct legată de exploatarea infrastructurii și necesară pentru aceasta sau intrinsec legată de utilizarea principală neeconomică a acesteia”. Astfel cum arată Comisia, acest punct vizează, așadar, finanțarea unor infrastructuri care sunt utilizate aproape exclusiv în scopuri neeconomice. În schimb, în speță, măsura de ajutor în cauză este o scutire de impozit fără legătură directă cu finanțarea infrastructurilor și fără luarea în considerare a activităților – economice sau nu – pentru care se utilizează aceste infrastructuri.
- 87 În orice caz, nu reiese că activitățile economice ale porturilor franceze sunt pur auxiliare activităților lor neeconomice. Dimpotrivă, reiese din nota de subsol 39 din decizia atacată că proporția respectivă a taxelor portuare și a veniturilor din terenuri, cu alte cuvinte, cea mai mare parte din veniturile provenite din activitățile economice ale porturilor, reprezenta 55 % din cheltuielile de exploatare pentru marele port maritim Bordeaux. Pe de altă parte, Comisia a confirmat în ședință că aceste cifre erau reprezentative pentru întregul sector.
- 88 În consecință, al doilea motiv trebuie respins.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat în esență pe erori de apreciere și pe o motivare insuficientă în ceea ce privește condițiile referitoare la denaturarea concurenței și la afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre

- 89 Reclamanta susține, cu titlu principal, că decizia atacată este afectată de mai multe erori „de drept” în ceea ce privește aprecierea condițiilor referitoare la denaturarea concurenței și la afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre. Cu titlu subsidiar, în ipoteza în care Tribunalul ar reține că Comisia nu a săvârșit o eroare de drept, reclamanta susține că decizia este afectată de o motivare insuficientă.
- 90 Comisia contestă aceste argumente.
- 91 Cu titlu introductiv, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, în ceea ce privește condițiile de denaturare a concurenței și de afectare a schimburilor comerciale în vederea calificării unei măsuri naționale ca ajutor de stat, nu este necesar să se stabilească un efect real al ajutorului în cauză asupra schimburilor comerciale dintre statele membre și o denaturare efectivă a concurenței, ci doar să se examineze dacă acest ajutor este susceptibil să afecteze aceste schimburi și să denatureze concurența (a se vedea Hotărârea din 14 ianuarie 2015, Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, punctul 65 și jurisprudența citată).
- 92 În special, atunci când un ajutor acordat de un stat membru consolidează poziția anumitor întreprinderi în raport cu aceea a altor întreprinderi concurente în cadrul schimburilor comerciale dintre statele membre, acestea din urmă trebuie considerate ca fiind influențate de ajutor (a se vedea Hotărârea din 14 ianuarie 2015, Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, punctul 66 și jurisprudența citată).
- 93 În această privință, nu este necesar ca întreprinderile beneficiare să participe ele însele la schimburile comerciale dintre statele membre. Astfel, atunci când un stat membru acordă un ajutor unor întreprinderi, activitatea internă poate fi menținută sau intensificată, cu consecința că șansele întreprinderilor stabilite în alte state membre de a intra pe piața acestui stat membru sunt în acest fel diminuate (a se vedea Hotărârea din 14 ianuarie 2015, Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, punctul 67 și jurisprudența citată).
- 94 Pe de altă parte, potrivit jurisprudenței, nu există un prag sau un procentaj sub care se poate considera că nu sunt afectate schimburile comerciale dintre statele membre. Astfel, importanța relativ scăzută a unui ajutor sau dimensiunile relativ modeste ale întreprinderii beneficiare nu exclud *a priori* eventualitatea ca schimburile comerciale dintre statele membre să fie afectate (a se vedea Hotărârea din 14 ianuarie 2015, Eventech, C-518/13, EU:C:2015:9, punctul 68 și jurisprudența citată).
- 95 În ceea ce privește mai precis condiția referitoare la afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre, rezultă din jurisprudență că acordarea unui ajutor de către un stat membru, sub forma unei facilități fiscale, anumitor contribuabili trebuie considerată ca fiind susceptibilă să afecteze aceste schimburi și, în consecință, ca îndeplinind această condiție, din moment ce contribuabilii menționați exercită o activitate economică ce face obiectul unor asemenea schimburi sau din moment ce nu poate fi exclus ca aceștia să se afle în concurență cu operatori stabiliți în alte state membre (a se vedea Hotărârea din 30 aprilie 2009, Comisia/Italia și Wam, C-494/06 P, EU:C:2009:272, punctul 51 și jurisprudența citată).
- 96 Cât privește condiția privind denaturarea concurenței, trebuie amintit că ajutoarele care au drept scop să degreveze o întreprindere de costurile pe care aceasta ar fi trebuit să le suporte în mod normal în cadrul administrării sale curente sau al activităților sale obișnuite denaturează, în principiu, condițiile privind concurența (a se vedea Hotărârea din 30 aprilie 2009, Comisia/Italia și Wam, C-494/06 P, EU:C:2009:272, punctul 54 și jurisprudența citată).

- 97 În speță, Comisia a examinat aceste două condiții în considerentele (79)-(93) ale deciziei atacate. Considerentele (82) și (83) ale deciziei atacate prevăd în special următoarele:

„[A]vantajul fiscal de care se bucură porturile în cauză le scutește de o cheltuială curentă pe care, în mod normal, acestea ar trebui să o suporte. Respectivul avantaj este de natură să le favorizeze în raport cu porturile franceze și cu porturile străine din Uniunea Europeană care nu beneficiază de acesta. Astfel, acesta este susceptibil să afecteze schimburile comerciale intracomunitare și să denatureze concurența.

Într-adevăr, există o concurență în sectorul portuar și aceasta este exacerbată de natura și caracteristicile specifice ale transportului, în special maritim și pe căi navigabile interioare. Deși se poate considera că porturile se bucură de un monopol legal pentru furnizarea serviciilor portuare în interiorul portului pe care operează, serviciile de transport pe care le furnizează acestea sunt, cel puțin într-o anumită măsură, în concurență cu cele propuse de sau în alte porturi, precum și de alți furnizori de servicii de transport atât în Franța, cât și în alte state membre.”

- 98 În ceea ce privește în special situația porturilor de pe insule și a porturilor de peste mări, Comisia s-a limitat să constate, în considerentul (84) al deciziei atacate, că „[î]n măsura în care există sau ar putea exista alte soluții pentru transportul de mărfuri în regiunile de peste mări, măsura poate de asemenea, pentru aceste porturi îndepărtate de continent sau pentru alte porturi europene, să conducă la o denaturare a concurenței și să aibă impact asupra schimburilor comerciale dintre statele membre”. Cu toate acestea, Comisia a avut grijă să precizeze, în considerentul (92) al deciziei atacate, că nu exclude faptul că, „în cazul special al anumitor porturi – cele care îndeplinesc condițiile impuse de practica sa decizională, în special –, măsura în cauză poate fi considerată lipsită de efect asupra schimburilor comerciale”. Totuși, dat fiind faptul că este vorba despre o schemă de ajutor privind o scutire generală de la plata IP pentru toți beneficiarii menționați în deciziile ministeriale din 1942 și 1943, Comisia a apreciat, în considerentul (93) al deciziei atacate, că măsura în cauză era, în sine, susceptibilă să denatureze concurența în cadrul Uniunii și să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre.

- 99 În primul rând, se impune constatarea că, spre deosebire de ceea ce susține reclamanta cu titlu subsidiar, o astfel de motivare este suficientă pentru a-i permite să înțeleagă raționamentul adoptat de Comisie și pentru a permite Tribunalului să își exercite controlul.

- 100 În al doilea rând, trebuie examinate argumentele reclamantei potrivit căreia decizia atacată ar fi afectată de erori de apreciere cu privire la condițiile referitoare la denaturarea concurenței și la afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre.

- 101 În această privință, reclamanta susține, *primo*, că decizia atacată nu conține niciun element de probă concret care să permită susținerea argumentației din cuprinsul acesteia referitoare la efectele măsurii fiscale în cauză asupra schimburilor comerciale dintre statele membre și asupra concurenței. Or, potrivit jurisprudenței, efectul asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale dintre statele membre al unei măsuri sau al unei scheme de ajutor nu poate fi doar ipotetic sau prezumat.

- 102 Or, astfel cum a arătat Comisia în considerentul (87) al deciziei atacate, în ceea ce privește o schemă de ajutor care se aplică unor porturi foarte diferite în ceea ce privește dimensiunea, situația geografică, tipul (port interior, port maritim) sau activitățile acestora, nu este necesar, pentru a stabili că măsura constituie ajutor de stat, să se demonstreze în mod individual că, pentru fiecare port, măsura respectivă conduce la o denaturare a concurenței și la o afectare a schimburilor comerciale. În cazul unei scheme de ajutor, Comisia se poate limita la studierea caracteristicilor schemei în cauză pentru a aprecia în motivarea deciziei dacă, din cauza modalităților pe care le prevede schema, aceasta asigură un avantaj considerabil beneficiarilor în raport cu concurenții lor și este de natură să profite în principal unor întreprinderi care participă la schimburile comerciale dintre statele membre. Astfel, într-o decizie referitoare la o asemenea schemă, Comisia nu trebuie să efectueze o analiză a ajutorului acordat în fiecare caz individual în temeiul unei astfel de scheme (a se vedea în acest sens Hotărârea

din 9 iunie 2011, Comitato „Venezia vuole vivere” și alții/Comisia, C-71/09 P, C-73/09 P și C-76/09 P, EU:C:2011:368, punctul 63, și Hotărârea din 26 noiembrie 2015, Navarra de Servicios y Tecnologías/Comisia, T-487/13, nepublicată, EU:T:2015:899, punctul 66).

- 103 În plus, este necesar să se observe că, deși, având în vedere jurisprudența citată la punctul 91 de mai sus, Comisia nu era obligată să demonstreze că măsura de ajutor în cauză era de natură să producă un efect real sau previzibil asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale dintre statele membre, așa cum susține reclamanta, din decizia atacată reiese că, în ceea ce privește majoritatea porturilor menționate, în special marile porturi franceze precum cele din Le Havre, Rouen sau Marsilia, nu se contestă că acestea sunt în concurență cu alte porturi ale Uniunii, astfel încât măsura are un efect real asupra concurenței și asupra schimburilor comerciale dintre statele membre [a se vedea considerentul (88) al deciziei atacate]. Și în ceea ce privește porturile mici, în special cele situate în apropierea unei zone de frontieră, Comisia a putut să considere fără a săvârși o eroare de apreciere că acestea erau de asemenea supuse unei concurențe transfrontaliere efective [a se vedea considerentul (91) al deciziei atacate]. Or, se impune constatarea că o asemenea examinare generală a existenței unei denaturări a concurenței și a afectării schimburilor comerciale dintre statele membre pentru anumite categorii de porturi este suficientă din perspectiva obligațiilor care revin Comisiei în ceea ce privește examinarea unei scheme de ajutor (punctul 102 de mai sus).
- 104 *Secundo*, reclamanta apreciază în mod greșit că Comisia avea obligația de a dovedi că măsura fiscală în cauză de care beneficiau producătorii sau proprietarii infrastructurilor portuare a conferit de asemenea un avantaj economic operatorilor și utilizatorilor finali ai acestor infrastructuri.
- 105 Astfel, decizia atacată identifică în mod clar beneficiarii măsurii de ajutor în cauză ca fiind „porturil[e] autonome (devenite în parte mari porturi maritime), [...] camerel[e] de comerț maritime, [...] camerel[e] de comerț și industrie care gestionează instalații portuare, [...] municipalităților[e] care concesionează echipamente publice deținute de stat în porturile maritime și [...] întreprinderil[e] care au putut să le înlocuiască pentru exploatarea acestor echipamente” (articolul 1 din decizia atacată). Prin urmare, Comisia a examinat în mod întemeiat dacă erau îndeplinite condițiile privind existența unui ajutor, în special cele referitoare la denaturarea concurenței și la afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre în privința acestor beneficiari, iar nu a altor categorii de operatori, cum ar fi operatorii sau utilizatorii finali ai infrastructurilor portuare. În orice caz, în măsura în care reclamanta reprezintă porturile franceze și CCI însărcinate cu gestionarea lor, este dificil de înțeles în ce măsură o eventuală nemotivare a deciziei atacate în ceea ce privește un eventual ajutor indirect în favoarea altor categorii de operatori ar putea afecta validitatea deciziei respective în ceea ce privește membrii săi.
- 106 *Tertio*, reclamanta consideră că, presupunând că măsura fiscală în cauză ar fi putut exercita o influență asupra nivelului prețurilor practicate de porturile franceze, aceasta nu poate fi de natură să afecteze schimburile comerciale dintre statele membre și să denatureze concurența din moment ce prețul nu este un element determinant al atractivității porturilor, aceasta fiind legată de numeroși alți factori, cum ar fi aria de acoperire și calitatea conexiunilor acestora cu hinterlandul, situația lor geografică sau avantajele pe care le pot aduce sistemului logistic mai cuprinzător.
- 107 În această privință, este suficient să se constate, astfel cum a procedat Comisia în considerentul (85) al deciziei atacate, că nu se contestă că nivelul prețurilor practicate constituie un element, printre altele, de competitivitate a porturilor. Faptul că alte elemente pot avea o influență mai mult sau mai puțin importantă asupra atractivității unui port nu este, așadar, de natură să repună în discuție concluzia Comisiei în această privință. În plus, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, nu există niciun prag sau procentaj sub care să se poată considera că schimburile comerciale dintre statele membre nu sunt afectate (punctul 94 de mai sus). Statisticile furnizate de reclamantă referitoare la cotele de piață ale porturilor franceze în raport cu celelalte porturi din Uniune nu sunt, așadar, de natură să repună în discuție concluziile Comisiei în această privință.

- 108 *Quarto*, potrivit reclamantei, în orice caz, condițiile referitoare la afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre și la denaturarea concurenței nu sunt îndeplinite în ceea ce privește porturile de pe insule și porturi de peste mări. În ceea ce privește porturile de pe insule, aceasta susține că Comisia trebuia să țină seama de situația specială a porturilor respective, în conformitate cu comunicarea sa privind noțiunea de ajutor de stat astfel cum este menționată la articolul 107 alineatul (1) TFUE, având în vedere scopul lor principal referitor în special la menținerea continuității între continent și insulă. În ceea ce privește porturile de peste mări, aceasta invocă, pe de o parte, distanța geografică a teritoriilor de peste mări în raport cu teritoriul Uniunii și, pe de altă parte, lipsa unui rol semnificativ al porturilor respective în sistemul de transporturi al Uniunii, astfel cum reiese din posibilitatea, prevăzută de Regulamentul (UE) 2017/352 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 februarie 2017 de stabilire a unui cadru privind furnizarea de servicii portuare și a normelor comune privind transparența financiară a porturilor (JO 2017, L 57, p. 1), de excludere a acestor porturi din domeniul său de aplicare. În plus, reclamanta apreciază că Comisia a considerat în mod greșit, în considerentul (84) al deciziei atacate, că măsura fiscală în cauză ar fi determinat unele întreprinderi să favorizeze mai degrabă transportul pe calea apei decât pe cale aeriană pentru transportul de mărfuri în regiunile de peste mări și ar fi condus astfel la o denaturare a concurenței și la o afectare a schimburilor comerciale dintre statele membre în ceea ce privește porturile de peste mări.
- 109 În această privință, trebuie amintit că decizia Comisiei nu se referă la ajutoarele individuale, care ar avea în vedere situația concretă a porturilor de pe insule sau a porturilor de peste mări, ci la o schemă de ajutor ai cărei beneficiari sunt identificați, în general prin decizii ministeriale din 1942 și din 1943, ca fiind „porturil[e] autonome (devenite în parte mari porturi maritime), [...] camerel[e] de comerț maritime, [...] camerel[e] de comerț și industrie care gestionează instalații portuare, [...] municipalitățil[e] care concesionează echipamente publice deținute de stat în porturile maritime și [...] întreprinderil[e] care au putut să le înlocuiască pentru exploatarea acestor echipamente” (a se vedea articolul 1 din decizia atacată).
- 110 Or, în această privință, date fiind cerințele prevăzute de jurisprudență (a se vedea punctele 91-96 și 102 de mai sus), raționamentul care figurează în considerentele (82)-(93) ale deciziei atacate este suficient pentru a stabili că sunt îndeplinite condițiile de denaturare a concurenței și de afectare a schimburilor comerciale.
- 111 Astfel, chiar presupunând că examinarea situației individuale a anumitor porturi de pe insule sau de peste mări poate dovedi că aceste condiții nu sunt îndeplinite în privința lor, în ceea ce privește o schemă de ajutor existentă, precum în speță, această examinare trebuie efectuată de statul membru în etapa recuperării ajutoarelor sau într-o etapă ulterioară, cu respectarea principiului cooperării loiale dintre Comisie și statul membru în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iunie 2011, Comitato „Venezia vuole vivere” și alții/Comisia, C-71/09 P, C-73/09 P și C-76/09 P, EU:C:2011:368, punctele 63 și 125).
- 112 În consecință, argumentele reclamantei referitoare la situația individuală a porturilor situate pe insule și a porturilor de peste mări trebuie respinse ca inoperante, fără a fi necesară pronunțarea asupra temeiniciei analizei cuprinse în considerentul (84) ultima teză al deciziei atacate, întrucât o asemenea analiză are un caracter superfluu.
- 113 Având în vedere aceste considerații, este necesar să se concluzioneze că decizia atacată este motivată corespunzător cerințelor legale și nu este afectată de o eroare de apreciere în ceea ce privește condițiile de denaturare a concurenței și de afectare a schimburilor comerciale dintre statele membre.
- 114 În consecință, al treilea motiv trebuie respins.

Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe o eroare de drept în desfășurarea procedurii de control al ajutoarelor existente și pe o încălcare a articolului 108 alineatul (2) TFUE coroborat cu principiul proporționalității

- 115 Reclamanta susține că Comisia a încălcat dispozițiile articolului 108 alineatele (1) și (3) TFUE coroborate cu principiul proporționalității.
- 116 În această privință, reclamanta apreciază mai întâi că Comisia a săvârșit o eroare de drept în desfășurarea procedurii de control al schemei de ajutor în cauză. Mai exact, potrivit reclamantei, considerând că revenea autorităților franceze sarcina de a demonstra compatibilitatea măsurii fiscale în cauză cu piața internă, Comisia a acționat ca și cum ar fi sesizată cu o cerere de aprobare a unui ajutor de stat nou, în condițiile în care se afla în prezența unui ajutor de stat existent, pentru care îi revenea sarcina probei cu privire la neconformitate în temeiul articolului 108 alineatele (1) și (2) TFUE.
- 117 Reclamanta arată, în continuare, că, în cadrul procedurii măsurilor adecvate, prevăzută la articolul 22 din Regulamentul 2015/1589, Comisia nu poate solicita eliminarea unei scheme de ajutor existente în cazul în care simpla modificare a unora dintre caracteristicile sale este suficientă pentru a remedia incompatibilitatea constatată. Prin urmare, în conformitate cu principiul proporționalității, eliminarea unei scheme de ajutor ar trebui avută în vedere numai atunci când este cu totul exclus ca modificările care pot fi aduse acestei scheme să poată asigura conformitatea schemei respective cu normele tratatului. Potrivit reclamantei, Comisia ar fi trebuit astfel să examineze dacă, prin unele modificări ale schemei în cauză, scutirea ar fi putut îndeplini condițiile referitoare la finanțarea serviciilor de interes economic general (SIEG) și, în consecință, să fie considerată compatibilă cu piața internă în conformitate cu articolul 106 alineatul (2) TFUE.
- 118 Pe de altă parte, reclamanta susține că Comisia a denaturat sensul articolului 93 TFUE prin faptul că a considerat că ajutoarele autorizate în temeiul acestuia trebuiau legate de anumite costuri și plafonate și a limitat domeniul de aplicare material al acestei dispoziții la ajutoarele pentru investiții, cu excluderea ajutoarelor de exploatare. Aceasta invocă în susținerea argumentului respectiv Decizia Comisiei SA.37402 din 18 decembrie 2014 privind ajutorul plătit portului Budapesta (Ungaria) (JO 2014, C 141, p. 1), precum și Comunicarea C(2004) 43 a Comisiei – Orientări comunitare privind ajutoarele de stat în transportul maritim (JO 2004, C 13, p. 3).
- 119 Pentru aceleași motive, reclamanta apreciază că Comisia a înlăturat în mod greșit aplicarea articolului 107 alineatul (3) literele (a) și (b) TFUE și a articolului 349 TFUE pentru simplul motiv că măsura fiscală nu ar viza realizarea unui proiect de interes european și nici porturile de peste mări.
- 120 În sfârșit, reclamanta susține că încălcarea articolului 108 alineatele (1) și (2) TFUE coroborat cu principiul proporționalității este cu atât mai evidentă cu cât decizia atacată a fost adoptată după intrarea în vigoare a două regulamente referitoare la porturi, și anume Regulamentul 2017/352 și Regulamentul 2017/1084 al Comisiei din 14 iunie 2017 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 651/2014 în ceea ce privește ajutoarele pentru infrastructurile portuare și aeroportuare, pragurile de notificare pentru ajutoarele pentru cultură și pentru conservarea patrimoniului, ajutoarele pentru infrastructurile sportive și pentru infrastructurile de agrement multifuncționale, precum și schemele de ajutoare regionale de exploatare pentru regiunile ultraperiferice și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 702/2014 în ceea ce privește calcularea costurilor eligibile (JO 2017, L 156, p. 1), deși acesta din urmă ar prevedea o extindere a regulamentului general de exceptare pe categorii în cazul infrastructurilor portuare, precum și posibilitatea de a acorda ajutoare de exploatare în regiunile ultraperiferice.
- 121 Comisia contestă aceste argumente.

- 122 În primul rând, trebuie amintit că articolul 108 alineatul (1) TFUE prevede că „Comisia, împreună cu statele membre, verifică permanent regimurile ajutoarelor existente în aceste state” și că „Comisia propune acestora măsurile utile cerute de dezvoltarea treptată sau de funcționarea pieței interne”. În continuare, articolul 108 alineatul (2) TFUE prevede că, „[i]n cazul în care, după ce părților în cauză li s-a solicitat să-și prezinte observațiile, Comisia constată că ajutorul acordat de un stat sau prin intermediul resurselor de stat nu este compatibil cu piața internă în conformitate cu articolul 107 sau că acest ajutor este utilizat în mod abuziv, aceasta hotărăște desființarea sau modificarea ajutorului de către statul în cauză în termenul stabilit de Comisie”.
- 123 Regulamentul 2015/1589 detaliază, în capitolul VI, procedura referitoare la schemele de ajutor existente. Articolul 21 din Regulamentul 2015/1589 prevede mai întâi mecanismul de cooperare dintre Comisie și statul membru în cauză, prevăzut la articolul 108 alineatul (1) TFUE. Articolul 22 din Regulamentul 2015/1589 prevede, în continuare, tipul de măsuri adecvate pe care Comisia le poate propune statului membru atunci când apreciază că o schemă de ajutor existentă nu este sau nu mai este compatibilă cu piața internă. Aceste măsuri pot consta în special în modificări de fond ale schemei de ajutor sau în abrogarea schemei de ajutor în discuție. În sfârșit, articolul 23 din Regulamentul 2015/1589 precizează consecințele juridice ale propunerii de măsuri adecvate. Acesta prevede, astfel, că, în cazul în care statul membru nu acceptă măsurile propuse, iar Comisia, luând în considerare argumentele statului membru respectiv, consideră în continuare că măsurile respective sunt necesare, aceasta inițiază procedura oficială de investigare. Se precizează, în plus, că articolele referitoare la procedura oficială de investigare și la tipurile de decizii care pot fi adoptate de Comisie în urma acestei proceduri se aplică *mutatis mutandis*.
- 124 Având în vedere modul de redactare a acestor dispoziții, este necesar să se considere, prin urmare, că Comisia nu a răsturnat sarcina probei și nici nu a încălcat procedura de urmat în cadrul examinării unei scheme de ajutor existente.
- 125 Astfel, în speță, trebuie amintit că Comisia a procedat mai întâi la examinarea schemei de ajutor în cooperare cu autoritățile franceze, iar ulterior, după ce a propus măsuri adecvate, care au fost refuzate de aceste autorități, a decis să inițieze procedura oficială de investigare, în conformitate cu articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul 2015/1589 și cu articolul 108 alineatul (2) TFUE (a se vedea punctele 2-7 de mai sus).
- 126 Or, deși dispozițiile citate la punctul 122 de mai sus stabilesc într-adevăr un mecanism de cooperare între statele membre și Comisie în etapa solicitării de informații și a propunerii de măsuri adecvate, acestea prevăd în mod expres că, atunci când Comisia decide să inițieze procedura oficială de investigare, dispozițiile referitoare la desfășurarea acestei proceduri, care se aplică, în mod obișnuit, ajutoarelor noi, se aplică de asemenea *mutatis mutandis* în cadrul unei proceduri referitoare la o schemă de ajutor existentă.
- 127 În consecință, astfel cum arată Comisia, nu există niciun motiv pentru a distinge, în etapa procedurii oficiale de investigare, procedura aplicabilă ajutoarelor noi de cea aplicabilă ajutoarelor existente.
- 128 *A fortiori*, nu există niciun motiv nici să se considere că sarcina probei ar fi răsturnată în ceea ce privește examinarea compatibilității unei scheme de ajutor existente cu piața internă. Astfel cum susține Comisia, statul membru în cauză și părțile interesate au libertatea de a contesta raționamentul provizoriu al Comisiei în această privință în cursul procedurii oficiale de investigare. Statul membru și, într-o mai mică măsură, părțile interesate sunt în general cele mai bine plasate să stabilească existența unui obiectiv de interes general care ar fi fost urmărit la momentul adoptării măsurii în cauză, care ar permite declararea acesteia ca fiind compatibilă în tot sau în parte.

- 129 Se impune constatarea, în această privință, că Comisia a analizat diferitele motive de compatibilitate invocate în cursul procedurii oficiale de investigare în decizia atacată și că aceasta a explicat motivele pentru care niciunul dintre ele nu permitea să se declare, nici chiar parțial, măsura în cauză ca fiind compatibilă cu piața internă.
- 130 *Primo*, în ceea ce privește articolul 93 TFUE, acesta prevede că „[s]unt compatibile cu tratatele ajutoarele care răspund necesităților de coordonare a transporturilor sau care constituie compensarea anumitor obligații inerente noțiunii de serviciu public”.
- 131 În această privință, Comisia a considerat, în considerentul (97) al deciziei atacate, că, dacă porturile interioare joacă un rol important în dezvoltarea transportului multimodal, nu toate investițiile porturilor intră în domeniul de aplicare al articolului 93 TFUE, care este limitat la ajutoarele care răspund necesităților de coordonare a transporturilor. De altfel, potrivit Comisiei, scutirea de la plata IP nu constituie un ajutor pentru investiții, ci un ajutor de exploatare care nu vizează investițiile. Măsura nu vizează nici compensarea anumitor obligații inerente noțiunii de serviciu public, astfel cum s-a arătat. Pe de altă parte, avantajul care decurge dintr-o scutire fiscală pură și simplă nu se limitează la valoarea necesară pentru a asigura coordonarea transportului și nici la compensarea anumitor obligații inerente noțiunii de serviciu public și, prin urmare, nu garantează respectarea principiului proporționalității. Aceasta nu are nici un efect de stimulare clar identificat, în special deoarece scutirea aduce beneficii mai mult porturilor celor mai rentabile, care au, așadar, cele mai multe mijloace – și cele mai puține nevoi de stimulente. În consecință, potrivit Comisiei, articolul 93 TFUE nu este aplicabil.
- 132 Contrar susținerilor reclamantei, acest raționament nu este afectat de nicio eroare vădită de apreciere. Astfel, reclamanta nu explică, în special, în ce măsură scutirea de la plata IP în favoarea porturilor ar fi legată în mod intrinsec de coordonarea transporturilor și necesară acesteia.
- 133 Or, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, Comisia poate declara un ajutor compatibil numai în cazul în care poate constata că acest ajutor contribuie la realizarea unuia dintre obiectivele citate în temeiul juridic invocat pentru compatibilitatea acestuia, obiective pe care întreprinderea beneficiară nu le-ar putea îndeplini prin propriile mijloace în condiții normale de piață. Cu alte cuvinte, pentru ca un ajutor să poată beneficia de una dintre derogările prevăzute de tratat, ajutorul trebuie să fie nu numai conform cu unul dintre obiectivele vizate de acesta, ci trebuie să fie și necesar pentru atingerea acestor obiective (a se vedea prin analogie Hotărârea din 13 decembrie 2017, Grecia/Comisia, T-314/15, nepublicată, EU:T:2017:903, punctul 180 și jurisprudența citată).
- 134 În plus, deși este adevărat că nici articolul 93 TFUE, nici articolul 107 alineatul (3) litera (c) TFUE nu fac distincție între ajutoarele de exploatare și ajutoarele pentru investiții, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, ajutoarele de exploatare, care sunt destinate menținerii statu-quo-ului sau scutirii unei întreprinderi de costurile pe care aceasta ar fi trebuit în mod normal să le suporte în cadrul administrării sale curente sau al activităților sale normale, nu pot, în principiu, să fie considerate compatibile cu piața internă.
- 135 Astfel, ajutoarele care reduc cheltuielile curente și uzuale de exploatare pe care întreprinderile ar fi trebuit în orice caz să le suporte în cadrul activității lor obișnuite nu pot fi considerate că urmăresc un obiectiv de interes public în sensul articolului 93 TFUE și nici al articolului 107 alineatul (3) litera (c) TFUE. Întrucât asemenea ajutoare ar favoriza aceste întreprinderi în raport cu concurenții lor, fără ca acest lucru să fie justificat de realizarea unui obiectiv de interes public, acestea nu pot fi declarate compatibile cu piața internă (Hotărârea din 12 iulie 2018, Austria/Comisia, T-356/15, în prezent în recurs, EU:T:2018:439, punctul 581; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 8 iunie 1995, Siemens/Comisia, T-459/93, EU:T:1995:100, punctul 76).

- ¹³⁶ Pe de altă parte, reclamanta se prevalează în van de Decizia Comisiei în cazul SA.37402 din 18 decembrie 2014 privind ajutorul plătit portului Budapesta pentru a încerca să demonstreze compatibilitatea schemei de ajutor în cauză cu piața internă. Astfel, după cum susține Comisia, pe de o parte, practica sa decizională nu poate afecta validitatea deciziei atacate (a se vedea punctul 72 de mai sus). În orice caz, este suficient, pe de altă parte, să se constate că ajutorul în discuție în acea cauză era un ajutor pentru investiții în infrastructurile portuare, care urmărea un obiectiv clar stabilit, spre deosebire de măsura în discuție în speță.
- ¹³⁷ În ceea ce privește Comunicarea Comisiei privind ajutoarele pentru transportul maritim, după cum indică și titlul acesteia, ea privește doar ajutoarele în favoarea transporturilor maritime, iar nu ajutoarele în favoarea porturilor sau a infrastructurilor portuare. În plus, măsurile fiscale menționate de această comunicare nu se referă la o scutire generalizată de la plata IP, precum în speță, ci la înlocuirea unui anumit tip de impozit cu un altul bazat pe tonaj, pentru a evita delocalizările. Prin urmare, reclamanta nu poate deduce din această comunicare un principiu general potrivit căruia ajutoarele sub forma reducerii de impozit ar fi compatibile cu piața internă. Această comunicare demonstrează cel mult că unele ajutoare de exploatare sub forma unor facilități fiscale pot, în anumite cazuri excepționale, să fie declarate compatibile cu piața internă, ceea ce Comisia nu contestă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 2018, Austria/Comisia, T-356/15, în prezent în recurs, EU:T:2018:439, punctul 583 și jurisprudența citată).
- ¹³⁸ *Secundo*, în ceea ce privește articolul 107 alineatul (3) literele (a) și (b) TFUE și articolul 349 TFUE, Comisia a examinat aplicabilitatea acestor dispoziții în cazul considerentelor (98)-(100) ale deciziei atacate. Or, reclamanta nu explică în ce măsură acest raționament ar fi afectat de o eroare vădită de apreciere, ci se limitează la a afirma că articolul 349 TFUE constituie în mod incontestabil un temei juridic suficient pentru a considera că un regim de scutire fiscală a porturilor de peste mări era compatibil cu tratatul.
- ¹³⁹ În această privință, este necesar să se observe totuși, pe de o parte, că măsura de ajutor în cauză nu privește în mod ținut porturile de peste mări, ci toate porturile și entitățile beneficiare, astfel cum sunt identificate la articolul 1 din decizia atacată. Pe de altă parte, articolul 349 TFUE prevede că legiuitorul Uniunii poate adopta măsuri specifice care urmăresc să stabilească în special condițiile de aplicare a tratatului în regiunile vizate de acestea, ținând seama de faptul că situația lor economică și socială structurală este agravată de anumiți factori a căror persistență și combinare dăunează grav dezvoltării acestora (Hotărârea din 10 septembrie 2009, Banco Comercial dos Açores/Comisia, T-75/03, nepublicată, EU:T:2009:322, punctul 3). Articolul 349 al treilea paragraf TFUE prevede însă că Consiliul adoptă măsurile indicate ținând seama de caracteristicile și constrângerile specifice regiunilor ultraperiferice fără să aducă atingere integrității și coerenței ordinii juridice a Uniunii, inclusiv pieței interne și politicilor comune. Or, se impune constatarea că reclamanta nu invocă nicio dispoziție de drept derivat care ar indica faptul că Consiliul ar fi decis să autorizeze ajutoare sub forma unei scutiri de la plata IP în favoarea porturilor situate pe teritoriile de peste mări.
- ¹⁴⁰ În măsura în care reclamanta invocă Regulamentul 2017/352, este suficient să se constate, astfel cum a procedat Comisia în considerentul (111) al deciziei atacate, că acest regulament nu are nici ca obiect, nici ca efect să influențeze acțiunea Comisiei în temeiul articolelor 107 TFUE și 108 TFUE. Dimpotrivă, acest regulament, care urmărește să stabilească un cadru privind furnizarea de servicii portuare și norme comune privind transparența financiară a porturilor, prevede că acesta trebuie să permită „un control echitabil și efectiv al ajutoarelor de stat” [considerentul (6)], că „nu ar trebui să împiedice autoritățile competente să acorde compensații pentru acțiuni întreprinse în vederea îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, cu condiția ca astfel de compensații să respecte normele aplicabile privind ajutoarele de stat” [considerentul (32)] și că, „[î]n orice caz, ar trebui asigurată respectarea normelor privind ajutoarele de stat” [considerentul (43)].

- 141 În ceea ce privește Regulamentul 2017/1084, care este de asemenea invocat de reclamantă, acesta modifică Regulamentul (UE) nr. 651/2014 al Comisiei din 17 iunie 2014 de declarare a anumitor categorii de ajutoare compatibile cu piața internă în aplicarea articolelor 107 și 108 din tratat (JO 2014, L 187, p. 1), adăugând la acesta în special articolul 56b și articolul 56c, care prevăd posibilitatea de a excepta anumite ajutoare în favoarea porturilor maritime și a porturilor interioare. Or, Regulamentul nr. 651/2014, care a fost adoptat în temeiul articolului 108 alineatul (4) TFUE și al Regulamentului (CE) nr. 994/98 al Consiliului din 7 mai 1998 de aplicare a articolelor 92 și 93 din Tratatul de instituire a Comunității Europene anumitor categorii de ajutoare de stat orizontale (JO 1998, L 142, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 31), are ca obiectiv să permită exceptarea statelor membre de la obligația lor de notificare a anumitor categorii de ajutoare, în anumite condiții. Astfel cum susține Comisia, cu toate acestea, regulamentul menționat nu prevede alte ipoteze de compatibilitate în afara celor prevăzute de tratat. Prin urmare, întrucât a stabilit, în considerentele (95)-(104) ale deciziei atacate, că măsura în cauză nu putea fi declarată compatibilă cu piața internă, fără a fi săvârșit o eroare vădită de apreciere în această privință (a se vedea mai sus), Comisia nu putea, *a fortiori*, să o declare compatibilă în temeiul Regulamentului nr. 651/2014. În plus, articolul 56b și articolul 56c din Regulamentul nr. 651/2014 prevăd anumite condiții în ceea ce privește în special costurile eligibile, intensitatea ajutorului sau chiar necesitatea ajutorului, fără ca reclamanta să fi urmărit să demonstreze că aceste condiții ar fi îndeplinite în speță.
- 142 În consecință, trebuie respins motivul invocat de reclamantă întemeiat pe nerespectarea particularităților procedurii referitoare la ajutoarele existente, pe o răsturnare a sarcinii probei și pe erori vădite de apreciere în ceea ce privește examinarea compatibilității schemei de ajutor în cauză cu piața internă.
- 143 În al doilea rând, reclamanta invocă o încălcare de către Comisie a principiului proporționalității pentru că aceasta a impus în decizia atacată eliminarea pură și simplă a schemei în discuție în loc să solicite adaptarea ei sau declararea compatibilității schemei în anumite condiții.
- 144 În această privință, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, principiul proporționalității impune ca actele instituțiilor Uniunii să nu depășească limitele a ceea ce este adecvat și necesar pentru a atinge scopul urmărit, fiind stabilit că, atunci când este posibilă alegerea între mai multe măsuri adecvate, trebuie să se recurgă la cea mai puțin constrângătoare (a se vedea Hotărârea din 17 iulie 2014, Westfälisch-Lippischer Sparkassen- und Giroverband/Comisia, T-457/09, EU:T:2014:683, punctul 346 și jurisprudența citată).
- 145 În speță, potrivit Comisiei, întrucât măsura examinată era în mod vădit incompatibilă cu piața internă, aceasta nu se preta nici la o adaptare și nici la adoptarea de condiții care ar fi putut să o facă compatibilă cu piața internă. Aceasta susține de asemenea că orice modificare a schemei de ajutor în cauză pentru a o face compatibilă cu piața internă ar fi fost deosebit de complexă, deoarece însăși natura avantajului, o scutire de la plata IP legat de profitul realizat, nu este conformă cu criteriile de compatibilitate, în special proporționalitatea și transparența măsurii din perspectiva unui obiectiv definit.
- 146 În această privință trebuie să se observe, pe de o parte, că articolul 22 din Regulamentul 2015/1589 prevede că Comisia poate să propună, în temeiul măsurilor adecvate, fie modificări de fond ale schemei de ajutor în cauză, fie introducerea unor cerințe procedurale, fie chiar abrogarea schemei de ajutor în discuție. Prin urmare, posibilitatea de abrogare a schemei de ajutor în discuție este prevăzută în mod expres începând cu propunerea de măsuri adecvate, care precedă faza oficială de investigare.
- 147 Pe de altă parte, posibilitatea Comisiei de a solicita abrogarea pură și simplă a unei scheme de ajutor existente atunci când concluzionează, în urma procedurii oficiale de investigare, că aceasta nu este compatibilă cu piața internă nu este însoțită de nicio cerință suplimentară în raport cu examinarea unei scheme de ajutor noi, având în vedere paralelismul procedurilor existente între aceste două proceduri încă de la deschiderea procedurii oficiale de investigare (a se vedea punctul 127 de mai sus).

- 148 Astfel cum susține reclamanta, cu toate acestea, o asemenea posibilitate trebuie exercitată cu respectarea principiului proporționalității, ceea ce implică faptul că, în cazul în care modificarea sau anumite ajustări ale schemei în cauză sunt posibile și permit ca aceasta să devină compatibilă cu piața internă, Comisia trebuie cel puțin să analizeze această opțiune cu statul membru în cauză în etapa propunerii de măsuri adecvate.
- 149 Trebuie subliniat însă, asemenea Comisiei, că o asemenea modificare a schemei de ajutor în cauză, care nu pare de altfel să fi fost avută în vedere de Republica Franceză, era complexă sau chiar imposibilă în speță. Astfel, în ceea ce privește o măsură care prevede o scutire necondiționată de la plata IP în favoarea anumitor categorii generale de beneficiari, fără nicio legătură cu un obiectiv de interes general clar definit, o modificare a acestei scheme ar fi presupus ca Republica Franceză să notifice o altă schemă, fundamental diferită de schema de ajutor existentă examinată de Comisie. Astfel, ar fi trebuit în special să condiționeze și să limiteze avantajul și quantumul acestuia la costurile neacoperite ale anumitor investiții sau la compensarea costurilor unor eventuale SIEG, a căror natură și cadru ar fi trebuit să fie definite pe categorii de port sau chiar pentru fiecare port pe o bază anuală, luând în considerare caracteristicile financiare ale celor aproximativ 500 de porturi franceze și normele potențial diferite în materie de compatibilitate care se aplică fiecăruia dintre ele, în special porturilor de peste mări.
- 150 Prin urmare, contrar celor susținute de reclamantă, trebuie să se constate că Comisia nu a încălcat principiul proporționalității prin faptul că nu a examinat dacă, prin unele modificări ale măsurii de ajutor în cauză, aceasta ar fi putut îndeplini condițiile privind finanțarea SIEG și ar fi putut fi considerată compatibilă cu piața internă.
- 151 Desigur, astfel cum arată reclamanta, în Decizia din 15 decembrie 2009 privind ajutorul de stat SA.14175 (ex E 2/2005 și N 642/2009) – Țările de Jos – *Existing and special projet aid to housing corporations* (JO 2010, C 31, p. 4) și în Decizia din 30 august 2010 privind ajutorul de stat E/2005 – Țările de Jos – *Existing aid to housing corporations: decision amending paragraphs 22-24 of the Commission Decision of 15 December 2009* (JO 2010, C 250, p. 1), Comisia nu a propus autorităților neerlandeze eliminarea schemei de ajutor existente, ci modificarea acesteia pentru a asigura conformitatea ei cu normele Uniunii care reglementează ajutoarele de stat.
- 152 Cu toate acestea, în deciziile menționate la punctul 150 de mai sus, privind locuințele sociale din Țările de Jos, Regatul Țărilor de Jos propusese angajamente de natură să răspundă la măsurile adecvate propuse de Comisie pentru a face schema compatibilă cu piața internă. Decizia finală a Comisiei a fost astfel adoptată în temeiul articolului 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 659/1999, care prevedea consecințele juridice ale acceptării de către statul membru a măsurilor adecvate luate de Comisie.
- 153 În schimb, în speță, întrucât statul membru nu a acceptat măsurile adecvate propuse de Comisie și, astfel cum a confirmat Comisia în ședință, nici nu a propus angajamente care să permită să se răspundă la obiecțiile ridicate de acestea, decizia atacată a fost adoptată la finalizarea procedurii oficiale de investigare, în conformitate cu articolul 23 alineatul (2) din Regulamentul 2015/1589. Prin urmare, nu se poate efectua nicio paralelă cu deciziile menționate la punctul 150 de mai sus.
- 154 Având în vedere ansamblul acestor considerații, este necesar să se respingă al patrulea motiv.

Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului bunei administrări

- 155 Prin intermediul acestui motiv, reclamanta susține că decizia atacată a fost adoptată cu încălcarea obligației de imparțialitate obiectivă care revine Comisiei în temeiul principiului bunei administrări, garantat de articolul 41 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene. Mai exact, reclamanta reproșează Comisiei faptul că nu a acționat față de schemele de ajutor de care beneficiază

anumite porturi ale Uniunii în temeiul reglementării fiscale în vigoare în alte state membre, determinând, în consecință, noi denaturări ale concurenței, cu încălcarea directă a rolului său de garant al bunei funcționări a pieței interne.

156 Comisia contestă aceste argumente.

157 Cu titlu introductiv, trebuie să se examineze dacă, astfel cum susține reclamanta, o eventuală încălcare a principiului bunei administrări, presupunând că este dovedită, constituie un viciu de legalitate autonom care poate conduce ca atare la anularea deciziei atacate. Astfel, Comisia observă, cu titlu principal, că o încălcare a acestui principiu ar putea determina anularea deciziei atacate numai în coroborare cu încălcarea unei alte norme de drept al Uniunii. Comisia menționează în această privință punctul 43 din Hotărârea din 6 decembrie 2001, *Area Cova și alții/Consiliul și Comisia* (T-196/99, EU:T:2001:281), din care reiese că principiul bunei administrări nu face parte dintre normele de drept care au ca obiect conferirea de drepturi particularilor, a căror încălcare ar putea fi invocată pentru a stabili răspunderea extracontractuală a Uniunii.

158 Cu toate acestea, trebuie să se observe că jurisprudența invocată de Comisie se referă la problema dacă dreptul la o bună administrare constituie o normă de drept care are ca obiect conferirea de drepturi particularilor, problemă care este relevantă în cadrul acțiunii în răspundere, prevăzută la articolul 268 TFUE, iar nu în cadrul unei acțiuni în anulare întemeiate pe articolul 263 TFUE, precum în speță.

159 În cadrul motivului întemeiat pe o încălcare a dreptului la o bună administrare, reclamanta invocă în esență o încălcare a obligației de diligență și a obligației de imparțialitate.

160 Conform jurisprudenței, obligația de diligență este inerentă principiului bunei administrări. Obligația se aplică în mod general acțiunii administrației Uniunii în relațiile sale cu publicul și înseamnă că administrația Uniunii trebuie să acționeze cu atenție și cu prudență și să examineze cu grijă și cu imparțialitate toate elementele pertinente din speță [a se vedea în acest sens printre altele Hotărârea din 16 decembrie 2008, *Masdar (UK)/Comisia*, C-47/07 P, EU:C:2008:726, punctele 92 și 93, și Hotărârea din 15 ianuarie 2015, *Ziegler și Ziegler Relocation/Comisia*, T-539/12 și T-150/13, nepublicată, EU:T:2015:15, punctul 97].

161 În plus, potrivit articolului 41 din Carta drepturilor fundamentale, orice persoană are printre altele dreptul de a beneficia, în ce privește problemele sale, de un tratament imparțial din partea instituțiilor Uniunii. Această cerință de imparțialitate privește, pe de o parte, imparțialitatea subiectivă, în sensul că niciunul dintre membrii instituției în cauză care este însărcinat cu soluționarea cauzei nu trebuie să fie părtinitor sau să aibă prejudecăți, și, pe de altă parte, imparțialitatea obiectivă, în sensul că instituția trebuie să ofere garanții suficiente pentru a exclude în această privință orice bănuială legitimă (a se vedea Hotărârea din 11 iulie 2013, *Ziegler/Comisia*, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punctul 155 și jurisprudența citată).

162 Obligația de imparțialitate care îi revine Comisiei nu îi poate impune totuși, atunci când examinează schemele de ajutor existente în mai multe state membre, să efectueze aceste anchete în același timp sau să adopte decizii obligatorii în același moment pentru toate statele membre. În speță, deși este adevărat că reiese din comunicatul de presă al Comisiei din 9 iulie 2014 privind scutirile fiscale acordate întreprinderilor publice neerlandeze că, „în unele state membre, porturile nu sunt supuse impozitului pe profit, ci unui alt regim fiscal care poate fi mai favorabil”, în timp ce „în alte state membre, porturile nu plătesc niciun impozit pe profit deoarece acestea sunt deficitare”, reclamanta nu poate deduce din aceste considerații generale faptul că Comisia ar fi încălcat cerința de imparțialitate, analizând mai întâi sistemele fiscale belgian, neerlandez și francez și adoptând decizii finale negative cu privire la aceste sisteme înainte de a fi examinat toate sistemele fiscale ale celorlalte state membre care ar conține, eventual, și ajutoare de stat.

- ¹⁶³ În plus, trebuie să se observe că argumente similare au fost examinate și respinse în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 31 mai 2018, *Groningen Seaports și alții/Comisia* (T-160/16, nepublicată, EU:T:2018:317), cu privire la acțiunea formulată de anumite porturi neerlandeze împotriva Deciziei (UE) 2016/634 a Comisiei din 21 ianuarie 2016 privind ajutorul de stat nr. SA.25338 (2014/C) (ex E 3/2008 și ex CP 115/2004) pus în aplicare de Țările de Jos – Scutirea de la plata impozitului pe profit a întreprinderilor publice (JO 2016, L 113, p. 148).
- ¹⁶⁴ Astfel, Tribunalul a considerat în acea cauză că eventuala încălcare de către un stat membru a unei obligații care îi revine în temeiul tratatului, în special a interdicției prevăzute la articolul 107 alineatul (1) TFUE, nu poate fi justificată de faptul că nici alte state membre nu și-ar îndeplini această obligație și că efectul mai multor denaturări ale concurenței asupra schimburilor comerciale dintre statele membre nu este de a se neutraliza reciproc, ci, dimpotrivă, este de natură cumulativă, ceea ce crește consecințele dăunătoare pentru piața internă (a se vedea Hotărârea din 31 mai 2018, *Groningen Seaports și alții/Comisia*, T-160/16, nepublicată, EU:T:2018:317, punctul 97 și jurisprudența citată).
- ¹⁶⁵ Astfel, presupunând că alte state membre acordă ajutoare de stat porturilor lor maritime, nu este mai puțin adevărat că, în decizia atacată, Comisia, prin declararea schemei de ajutor în cauză incompatibilă cu piața internă și dispunând eliminarea sa, urmărește restabilirea condițiilor echitabile de concurență în sectorul portuar și, prin urmare, îndeplinirea obiectivelor normelor în materie de ajutoare de stat (a se vedea prin analogie Hotărârea din 31 mai 2018, *Groningen Seaports și alții/Comisia*, T-160/16, nepublicată, EU:T:2018:317, punctul 98).
- ¹⁶⁶ Tribunalul a amintit de asemenea că respectarea principiului egalității de tratament trebuie să se concilieze cu principiul legalității, ceea ce presupune că nimeni nu poate invoca în beneficiul său o nelegalitate săvârșită în favoarea altei persoane (a se vedea Hotărârea din 31 mai 2018, *Groningen Seaports și alții/Comisia*, T-160/16, nepublicată, EU:T:2018:317, punctul 116 și jurisprudența citată).
- ¹⁶⁷ Prin urmare, trebuie să fie respins argumentul reclamantei potrivit căruia Comisia ar fi încălcat principiul bunei administrări prin faptul că a inițiat proceduri privind ajutoarele de stat doar împotriva a trei state, Republica Franceză, Regatul Belgiei și Regatul Țărilor de Jos, deși reieșea din răspunsurile la chestionar că jumătate dintre statele membre au recunoscut că au rezervat porturilor lor sisteme fiscale derogatorii de la normele de drept comun.
- ¹⁶⁸ În orice caz, un asemenea argument este inoperant întrucât nu este de natură să repună în discuție legalitatea deciziei atacate în sine, ci urmărește mai degrabă să pună în evidență o eventuală omisiune a Comisiei față de scheme de ajutor similare care ar fi de asemenea în vigoare în alte state membre. Or, astfel cum subliniază Comisia, într-un asemenea caz, este posibil ca reclamanta să depună o plângere la Comisie privind schemele de ajutor rămase în alte state membre și, în ipoteza unei inacțiuni nejustificate și prelungite a acesteia, să introducă o acțiune în constatarea abținerii de a acționa în sensul articolului 265 TFUE.
- ¹⁶⁹ În consecință, având în vedere toate aceste considerații, este necesar să se respingă al cincilea motiv, precum și acțiunea în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- ¹⁷⁰ Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamanta a căzut în pretenții, se impune obligarea acesteia la plata cheltuielilor de judecată, în conformitate cu concluziile Comisiei.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a șasea)

declară și hotărăște:

- 1) Respinge acțiunea.**
- 2) Obligă Union des ports de France – UPF la plata cheltuielilor de judecată.**

Berardis

Papasavvas

Spineanu-Matei

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 30 aprilie 2019.

Semnături

Cuprins

Istoricul cauzei	1
Procedura și concluziile părților	3
În drept	3
Cu privire la admisibilitate	3
Cu privire la fond	7
Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o eroare de drept în măsura în care Comisia ar fi calificat în mod greșit sistemul de scutire de la plata IP în favoarea porturilor franceze în integralitatea sa drept ajutor de stat	8
Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe o eroare de drept în ceea ce privește aprecierea caracterului economic al activităților desfășurate de porturile franceze	9
Cu privire la al treilea motiv, întemeiat în esență pe erori de apreciere și pe o motivare insuficientă în ceea ce privește condițiile referitoare la denaturarea concurenței și la afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre	14
Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe o eroare de drept în desfășurarea procedurii de control al ajutoarelor existente și pe o încălcare a articolului 108 alineatul (2) TFUE coroborat cu principiul proporționalității	18
Cu privire la al cincilea motiv, întemeiat pe încălcarea principiului bunei administrări	23
Cu privire la cheltuielile de judecată	25